

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ
КАРЛІВ УНІВЕРСИТЕТ, м. ПРАГА, ЧЕХІЯ
БАЛТІЙСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ, м. РИГА, ЛАТВІЯ
МІЖНАРОДНИЙ ЧОРНОМОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
м. ТБІЛІСІ, ГРУЗІЯ**

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СТРАТЕГІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ:
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

26 березня 2021 р.

Черкаси
ЧДТУ
2021

УДК 33(063)
ББК 65.5
М34

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри» : 26 березня 2021 р. [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2021. – 121 с.

В збірнику представлені матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри», яка була організована кафедрою міжнародної економіки та бізнесу Черкаського державного технологічного університету за підтримки партнерських організацій та університетів.

Розглянуті інституційні, технологічні, інноваційні та фінансові аспекти забезпечення глобальної конкурентоспроможності, досліджені загрози для економічного розвитку в період пандемії Covid-19, визначені можливі шляхи розв'язання сучасних проблем забезпечення конкурентоспроможності на рівні країни, регіону та підприємства.

Організаційний комітет

Голова

Григор О.О д-р політ. наук, доцент, ректор Черкаського державного технологічного університету

Заступник голови

Демиденко В.В. канд. екон. наук, доцент, декан факультету економіки та управління ЧДТУ

Члени оргкомітету

Петкова Л. О. д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу ЧДТУ

Бучашвілі Г. Др., проректор Міжнародного чорноморського університету

Гавриленко В. О. д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри обліку, аналізу і оподаткування ЧДТУ

Гончаренко І. Г. д-р н.держ.упр., професор, завідувач кафедри фінансів ЧДТУ

Захарова О.В. д-р екон. наук, професор, професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування ЧДТУ

Коломицева О.В. д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики та маркетингу ЧДТУ

Манн Р. В. д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки та підприємництва ЧДТУ

Секретаріат конференції

Пасенко В. В. канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу ЧДТУ

Паламарчук Д. М. канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу ЧДТУ

*Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Скорина Владислав Олександрович,
здобувач освітньо-наукового рівня вищої освіти,
доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка»,
Черкаський державний технологічний університет,
Черкаси, Україна

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ І ПРЯМОГО ЗАРУБІЖНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

У розвитку теорії міжнародної торгівлі виділяють певні етапи. Починаючи з 1930-х рр. стає загально визнаним неокласичний підхід до міжнародної торгівлі – теорія Хекшера-Оліна. У 1980-1990-х рр. розробляється підхід, альтернативний неокласичному і сформував так звану нову теорію торгівлі. Мова про дослідження П. Кругмана, Е. Хелпмана, Дж. Маркузе, Е. Венейблза і ін., передумовами яких стала наявність недосконалої конкуренції на товарних ринках, економії від масштабу і диференціація вироблених благ. При цьому передбачалася симетричність фірм – учасників ринку, тобто їхня однорідність (гомогенність), здатність всіх фірм до експорту [1].

У той же час емпіричні спостереження давали досить цікаві результати: не всі компанії в будь-якій галузі є експортерами, тільки найбільш продуктивні і, як правило, більші фірми. На тлі підвищення якості статистичних даних в 2000-х рр. з'являються дослідження, що пропонують аналізувати міжнародну торгівлю і прямі іноземні інвестиції з урахуванням названих вище передумов і допущення про наявність в галузі неоднорідних (гетерогенних) фірм, що відрізняються за рівнем продуктивності. Дані дослідження представлені роботами М. Меліц, С. Йепла, Е. Хелпмана, Е. Бернарда, Дж. Оттавіано та ін. Особливо актуальні в даному контексті базова модель гетерогенних фірм в міжнародній торгівлі Меліц і модель Хелпмана, Меліц і Йепла, в якій аналізується вибір гетерогенними фірмами альтернативних стратегій при міжнародній експансії – здійснення експорту або пряме іноземне інвестування і виробництво благ за кордоном [2]. У ряду авторів даний підхід отримав назву новітньої сучасної теорії міжнародної торгівлі та іноземного інвестування.

Чому фірми, що мають різну продуктивність, відрізняються неоднаковим поведінкою в частині продажів на внутрішньому ринку, експорту і інвестицій за кордон? Відповідь пропонується шукати в наявності витрат експортних операцій і прямих інвестицій за кордон. Раніше увагу на цих витратах не акцентувати, хоча, на думку М. Обстфельд і К. Рогоффа, вони можуть нести відповідальність за деякі так звані пазли міжнародної макроекономіки. Про які витратах йдеться? Якщо фірма продає свою продукцію на внутрішньому ринку, то, в силу наявності відомих всім постійних витрат, вона повинна мати певний мінімальний рівень продуктивності і продажів, що забезпечує безбитковість операцій. Якщо її продуктивність нижче, в довгостроковому періоді їй доведеться покинути ринок.

У той же час у фірм-експортерів є додаткові постійні та змінні витрати. Постійні витрати пов'язані з необхідністю створення торгових представництв за кордоном, пристосування продукції до іноземним технічним стандартам і проведення її сертифікації, реклами, в цілому – з кастомізації товарів згідно вимогам на зарубіжних ринках. Змінні витрати – це транспортні витрати, включаючи страхування вантажів, і оплата митних зборів і зборів. Наявність даних витрат призводить до того, що фірма, що претендує на статус експортера, повинна володіти більшою продуктивністю, ніж якщо вона має намір реалізовувати продукцію тільки на внутрішньому ринку. Критично мінімальний рівень ефективності забезпечує безбитковість експортних операцій, перевищення даного рівня дає можливість як експортувати товар, так і продавати його на домашньому ринку [3].

А як йдуть справи в разі, якщо фірма вибирає вихід на закордонні ринки за допомогою прямих інвестицій? З одного боку, постійні витрати фірми виявляються вищими, ніж в разі тільки експортних операцій. Адже поряд з кастомізацією своєї продукції, виконанням вимог її відповідності технічним стандартам, сертифікації, проведенням реклами компанія повинна понести одноразові капітальні витрати на придбання виробничих активів за кордоном або формування цих активів «з нуля». З іншого боку, випадають змінні витрати, пов'язані з оплатою транспортування товарів за кордон, митних зборів і зборів. Це означає, що при однаковому зростанні продуктивності фірми-експортера і фірми, що здійснює прямі іноземні інвестиції, прибуток останньої буде збільшуватися більш швидкими темпами. А якщо при якомусь граничному рівні виробництва прибутковість інвестиційної стратегії виходу на закордонні ринки перевищить прибутковість стратегії експорту, очевидно, що фірма прийме рішення про здійснення прямих інвестицій за кордон. Виходить, що прямі іноземні інвестиції реалізують найбільш ефективні фірми в галузі.

Висновок. Оскільки на зарубіжний ринок виходять найбільш продуктивні фірми (за допомогою експорту або прямих іноземних інвестицій), що витісняють місцеві найменш ефективні компанії, середня продуктивність фірм в кожній країні збільшується, ефективність національних і світової економіки зростає.

Список використаних джерел

1. Алімова О. Зовнішньоторговельна політика України: сучасний стан та перспективи розвитку / О. Алімова // Унів. наукові записки. 2013. № 1. С. 404–410.
2. Сазонець О. М. Розвиток міжнародної торгівлі за допомогою інформаційних послуг / О. М. Сазонець // Актуальні проблеми економіки. 2013. № 1. С. 51–57.
3. Шевченко Ю. О. Основні тенденції розвитку національної сфери послуг в умовах глобальної економічної нестабільності / Економічний вісник. 2013. №3. С. 59–67.

ЗМІСТ

1. КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ УКРАЇНИ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

<i>Петкова Л. О.</i> Технологічна основа глобальних економічних змін	3
<i>Загоруйко І. О.</i> Концепція світового технологічного рубежу: сучасний стан та перспективи розвитку	5
<i>Гаврилюк О. В.</i> Конкурентні позиції України: незадовільний стан і невтішні перспективи.....	9
<i>Кумачова А. С.</i> Економічні тренди щодо розвитку конкурентного середовища України в сучасних умовах.....	12
<i>Мантур-Чубата О. С., Хижун Б. О., Малашков В. І.</i> Дослідження впливу пандемії на зміну індексу людського розвитку України.....	15
<i>Пасенко В. М., Новрузов Айдін Новруз огли</i> Вплив сектору інформаційно-комунікаційних технологій на зміцнення конкурентоспроможності економіки України	18
<i>Антоненко А. Я.</i> Інноваційні еко-системи як сучасні складові міжнародної конкурентоспроможності	19
<i>Мироненко Д. Ю.</i> Перспективні шляхи підвищення продуктивності праці в аграрній галузі.....	21
<i>Нагорний Д. О.</i> Іноземні інвестиції як необхідна складова стратегії економічного розвитку України.....	23
<i>Скорина В. О.</i> Розвиток теорії міжнародної торгівлі і прямого зарубіжного інвестування.....	27

2. СТРАТЕГІЇ ПОСИЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

<i>Єременко О. М.</i> Актуальні проблеми підвищення конкурентної позиції держави на міжнародній арені	29
<i>Якушева О. В.</i> Оцінка привабливості бізнесу в Кіровоградському регіоні	32
<i>Барбанова І. С.</i> Оцінка інноваційного потенціалу Черкаської області	35
<i>Махно С. В.</i> Оцінка рівня освітнього потенціалу регіону	38
<i>Медведєв Г. В.</i> Стратегія розвитку регіонального ринку готельних послуг	40
<i>Поліщук А. С.</i> Особливості регулювання урбанізаційних процесів у регіонах	42

3. ЕКОНОМІЧНІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

<i>Leshchenko M., Wang H.</i> Global trends in FDI and their implications for development.....	46
<i>Базалійська Н. П., Пархомиць Ю. Б.</i> Краудрекрутинг в роботі HR-менеджера на підприємстві.....	48
<i>Богуцька О. А.</i> Розвиток цифрових компетенцій персоналу як фактор готовності до інтелектуалізації праці в умовах кризи, спричиненої COVID-19	51
<i>Глушко Т. В., Гринюк Д. С.</i> Вплив пандемії COVID-19 на людський розвиток в Україні	53
<i>Гулак Д.В.</i> Перехід побутових споживачів України до ринкових цін на електроенергію: перспективи, недоліки, ризики.....	55
<i>Ляшко І. І.</i> Особливості формування ринкового простору в умовах глобалізації	58
<i>Паздрій В. Я.</i> Інструменти інституційної підготовки закладів освіти до розгортання освітнього підприємництва	60
<i>Plaksiuk O.</i> Зв'язок фінансово-економічних інтересів держави і суспільства	63
<i>Курч Д. В.</i> Міжнародний досвід створення та реєстрації підприємницьких структур	65
<i>Осадченко І. О.</i> Зменшення розриву між країнами з високим та низьким доходом.....	67

4. ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

<i>Гончаренко І. Г., Настенко О. Р.</i> Корупція як фактор руйнування економічного розвитку країни	69
<i>Березіна О. Ю., Башинська А. В.</i> Світовий та національний контекст фінансової інклюзії.....	71
<i>Пріхно І. М., Хандюк М.В.</i> Вплив грошової маси на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.....	74
<i>Бережна Л. В., Снитюк О. І.</i> Застосування методу topsis для визначення конкурентоспроможності банків	77
<i>Шевченко А. М.</i> Конкурентоспроможність на європейських фінансових ринках.....	81
<i>Куллаб Д. Х.</i> Вплив децентралізації на структуру доходів місцевих бюджетів.....	84

5. ТЕХНОЛОГІЧНІ, ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

<i>Мантур-Чубата О. С., Харчук С. О., Шерпа Б. І.</i> Проблеми використання інноваційних технологій управління персоналом на підприємстві.....	87
<i>Мантур-Чубата О. С., Радішевська В. В., Боровик В. Ю.</i> Гендерні особливості в управлінні персоналом на підприємствах	89
<i>Якушев О. В.</i> Використання інноваційних технологій в управлінні бізнес-процесами підприємств сфери послуг	92
<i>Артьомов Д. Ю., Худєєва К. К.</i> Формування смарт-економіки: політика створення інноваційно-освітніх кластерів	95
<i>Худєєва К. К.</i> Потенціал оздоровлення економіки України через розвиток річкового транспорту	98
<i>Паламарчук Д. М.</i> Динаміка ціни природного газу для кінцевого споживача в ЄС	101

6. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

<i>Чиж В. І.</i> Концепція альтернативності в управлінні витратами	104
<i>Чиж В. І., Сахно Я. С.</i> Значення господарських договорів у стратегії досягнення конкурентоспроможності підприємства	106
<i>Данілкова А. Ю., Горецька А. О.</i> Інноваційні методи професійного розвитку персоналу	108
<i>Данілкова А. Ю., Радішевська В. В.</i> Процес активізації творчої праці на підприємстві	111
<i>Крот Ю. М.</i> Відповідальність аудиторів як основа якості послуг	113
<i>Ткаченко А. А., Крижанівський В. В.</i> Застосування ефективних методик для оцінки стану системи економічної безпеки підприємства та роль бухгалтера-аналітика в ній	115

Наукове електронне видання

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СТРАТЕГІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ:
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

26 березня 2021 р.

В авторській редакції

Технічний редактор *Манжура Т.А.*

Гарн. Times New Roman. Обл.-вид. арк. 8,85. Зам. № 21-43.

Черкаський державний технологічний університет
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 896 від 16.04.2002 р.
бульвар Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006.

Редакційно-видавничий відділ ЧДТУ
red_vidav@chdtu.edu.ua